

культура: теорія і практика: Міжнародна наук.-практ. конф. Київ: МП «Леся», 1997. С. 4-5.

3. Волошенюк О.В. Правовий нігілізм у пострадянському суспільстві: автореф. дис. ... канд. юрид. наук:12.00.01. Університет внутрішніх справ. Харків, 2000. 18 с.

УДК 340.1(043.2)

Бухер М.О., асистент,
Анопченко І.О., магістр,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ПРАВОВА СВІДОМІСТЬ ЯК ЧИННИК ТРАНСФОРМАЦІЇ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

На даному етапі розбудови правової держави в Україні правосвідомість відіграє важливу роль. Адже в умовах значних перетворень у всіх сферах суспільного та державно-політичного життя піддається зміні і формується нова система права і, в результаті, відбувається переоцінка правових цінностей та нове усвідомлення правової дійсності. Правосвідомість у людини існує тоді, коли вона реалізує свою можливість осмислювати та аналізувати стан існуючого права, та відповідно до цього, у неї виникають уявлення, яким вона хоче бачити право, здатне реально регулювати суспільні відносини.

Відповідно до ст. 23 Конституції України кожна людина має право на вільний розвиток своєї особистості. Під конституційним правом на вільний розвиток особистості слід розуміти здатність використання індивідом гарантованих Конституцією правових можливостей для здійснення своїх інтересів задля реалізації внутрішнього потенціалу особи [1].

Правосвідомість є видом (формою) суспільної свідомості, що містить у собі сукупність поглядів, почуттів, емоцій, теорій та уявлень, які характеризують ставлення особи до права. Вплив правосвідомості на організацію суспільного життя досить значний. Цим пояснюється внесення його в механізм правового регулювання як одного із засобів впливу на суспільні відносини. Специфічна риса правосвідомості як складової частини механізму правового регулювання полягає в тому, що його роль не обмежена будь-якою однією стадією правового впливу. В тій чи іншій мірі вона присутня на всіх етапах забезпечення механізму правового регулювання правовідносин.

Право впливає на правосвідомість тим, що воно є найважливішим джерелом її формування, перетворення і розвитку. Але зміст, напрям цього впливу не однозначні і залежать від якості законодавства, його

відповідності реальним потребам, від рівня роботи державного апарату.

Не можна стверджувати, що процес формування правосвідомості відбувається стихійно, а не за допомогою певних планомірних процесів. Серед цих процесів заслуговують на увагу навчання і виховання дітей у школах, освітня діяльність у закладах вищої освіти, вплив засобів масової інформації тощо.

Створення умов для підвищення рівня правової культури населення, активної і свідомої участі громадян у здійсненні реформи – це на сьогодні першочергове завдання суспільства і держави України на шляху розбудови громадянського суспільства і правової держави. І це потребує значної уваги до цього питання з боку юридичної науки.

Правова культура у вузькому розумінні – це рівень знання права членами суспільства і їхнього ставлення до права, а також престиж права у суспільстві. Вона є важливою умовою і засобом зміцнення законності й правопорядку [2]. Правова культура – це важливий компонент ідеологічної підсистеми для функціонування всієї правової системи і визначає ідеологічне підґрунтя правового життя сучасної України. Правова культура пов'язана з правосвідомістю, що обумовлює їх функціонування в суспільстві взаємовпливом і взаємозалежністю [3, с. 51].

Як правило, процеси перетворень у соціально-політичній, культурній, економічній та інших сферах життя суспільства впливають на правосвідомість суб'єктів таких відносин. Дослідник С.С. Бульбенюк зазначає, що в останні десятиліття для масової суспільної свідомості в Україні характерним був феномен 65 маніхейства, який виявлявся в абсолютизації «добра» і «зла» в осмисленні світу, в культивуванні постійно діючої напруженості всередині суспільства. Поширення менталітету «негромадянськості», індиферентного ставлення пересічного українця до системних інституційних трансформацій, характерним виявленням соціопсихічного феномену гіпертрофованого песимізму [4].

Тобто, правосвідомість є не тільки і не стільки усвідомленням діючих законів, а здатна судити про саме державно встановлене право, піддавати його оцінці, критиці і перегляду. Основу правосвідомості складають почуття власної гідності, здатність до самозобов'язування і самоврядування, взаємна повага і довіра громадян один до одного, до влади, а влади – до громадян. Буденно – практичний рівень правосвідомості прагне оцінити діючі закони з позиції їх відповідності моральності і справедливості, а теоретичне правове мислення розглядає діюче право з позиції його відповідності правовому ідеалу, його соціальному і політичному змісту.

Література

1. Конституція України: Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
(дата звернення – 20.01.2020).

2. Правова культура в умовах становлення громадянського суспільства: монографія / за ред. Ю.П. Битяка і І.В. Яковюка. Харків: Право, 2007. 248 с.

3. Макеєва О.М. Правова культура як чинник розвитку правової системи. Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія: Юридичний вісник «Повітряне і космічне право». 2016. № 4(41). С. 48-53.

4. Бульбенюк С.С. Українська ментальність та соціально-політична ситуація в Україні. *Українознавство – наука самопізнання українського народу*: матеріали X міжнар. наук.-практ. конф., 18–20 жовт. 2001 р. Київ: НДІУ, 2001. С. 284–285.

УДК 34:001.895]:004(043.2)

Варава І.П., старший викладач,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЮРИСТІВ: МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ

Глобалізаційні процеси кінця ХХ – початку ХХІ століть, посилені стрімким розвитком і широким поширенням інформаційно-комунікаційних технологій, зумовили низку масштабних змін у різних сферах сучасного суспільства. Україна, рухаючись за вектором інтеграції до Європейського Союзу, синхронно переходить до суспільства знань, адже Євросоюз ще наприкінці минулого століття обрав свій інформаційнотехнологічний шлях модельного розвитку. Стає важливою необхідність створення ефективної системи забезпечення прав і свобод громадян та соціальних інститутів на вільне отримання, поширення і використання інформації та знання як найважливішої умови демократичного розвитку, щоб запобігти самотійному розвитку та формуванню неконтрольованого інформаційного суспільства в Україні. Право має відповідати на всі виклики та загрози інформаційного суспільства.

Юрист за сучасних умов вимушений виховувати в собі багатофункціональність та відходити від вузької спеціалізації й жити «в ногу з часом», постійно розумово та професійно самовдосконалюючись. Неминуче виникає потреба використання потенціалу штучного інтелекту у роботі юриста та розробки таких інноваційних продуктів, що покликані впорядкувати суспільні і індивідуальні відносини.

Визначальними показниками рівня підготовки сучасного фахівця є навички взаємодії з засобами інформаційно-комунікаційних технологій, пошуку потрібних відомостей, їх критичного оцінювання і використання. Технологічна революція у правовій сфері знаходиться в активній фазі і